

Författare

Han växte upp vid en av Smålands bästa fågelsjöar, men det var först i storstan som intresset väcktes för fåglarna. Nu filmatiseras Tomas Bannerheds Augustprisbelönade roman *Korparna*.

TEXT & FOTO Petra Carlsson

Han kommer iklädd hatt och skogens färger, direkt från en radiospelning av *Bannerheds bevingade vänner*. Förmiddagens regnskur över Stockholm har gett plats åt blekt solsken, som sipprar in genom glasväggarna på Rosendals trädgårdskafé där vi slår oss ner.

Tomas Bannerhed har genom radioprogrammet och sina böcker blivit känd som en framstående uttolkare av fåglarnas förunderliga värld. Det är svårt att tänka sig att det fanns en tid då han inte var ett dugg intresserad.

När han flyttade till Stockholm för 20 år sedan var det musik, konst, film, resor och människor som lockade, berättar han.

– Jag satt på krogen rätt mycket när jag var ny här. Efter tio år började det eka ganska tomt. Då blev det skogen istället för krogen.

MAN KAN SÄGA att det var språket som omger fåglarna som ledde honom allt djupare in bland träden.

Tomas Bannerhed växte upp i Uråsa, en naturskön och fågelrik trakt, vid en av de bästa fågellokalerna i Småland.

– Men jag hade inget intresse, var aldrig där. Det var först när jag började skriva på min roman som min egen historia hann i kapp mig. Då väcktes mitt intresse för språkets valörer, tonfall, rytm och vokaler. Då kom fågelvärlden till mig som en skänk. Där

fanns så mycket att utforska, benämna, gestalta och beskriva, som passade in i den värld som romanen skulle utspela sig i.

Korparna tilldrar sig i ett lerigt, torftigt småbrukarlandskap på sjuttioalet. Kravet på att ta över gården hänger tungt över den snart tonårige sonen, Klas, som tar sin tillflykt till fåglarna i skogen.

Fåglarnas roll i romanen är väl uttänkt. Tomas har utgått ifrån vad de olika arterna representerar i vårt medvetande.

Ett stort drama är när Klas möter göken i skogen och blir vittne till hur den tar ett ägg ur rödhakens bo och lägger sitt eget i stället. Känslan av att han själv är född i fel bo förstärks.

”Den är mycket skyggare och hör skogen till, därför ville jag lyfta fram den.”

KLAS VÖRDAR TALTRASTEN framför koltrasten.

Den är inte bara Smålands landskapsfågel, den har också valts för att representera en äldre tid i Sverige, då den kallades sängtrast och var många favoritfågel, förklarar Tomas.

– Den är mycket skyggare och hör skogen till, därför ville jag lyfta fram den. Den är mer hemlighetsfull och så har den en mer oförutsägbar sång, som en musikalisk fantasi som jag tycker är mer spännande, även om koltrastens sång kanske objektivt är vackrare.

Och så korpen förstås, ödesfågeln som förebådar olycka och död, en fågel som ”skimrar av magi” genom sin stora betydelse i vår kulturhistoria. ▶

TOMAS BANNERHED
Bor: På Söder i Stockholm.
Gör: Författare till *Korparna* (2011) och *I stans tid* (2015). Under våren aktuell med tio nya avsnitt av radioprogrammet *Bannerheds bevingade vänner* (P1 lördagar, även sverigesradio.se och appen Sveriges Radio Play)

Bakgrund: Har arbetat som universitetslärare och redaktör innan han gick skivutbildning.

MINA FAVORITER

- **Fåglar:** Kungsfiskaren är en speciell upplevelse att se. Sommargyllingen har jag ännu inte sett. Det är nog den enda art jag skulle kunna tänka mig att resa 50 mil för att få se. Fiskgusen är den fågel jag helst skulle vilja vara; ganska skygg, tronar högt upp i en tall med utsikt över en sjö, lever uteslutande på fisk, flyttar till Afrika när det börjar bli kallt och återanvänder till boet när den kommer tillbaka.
- **Fågellokal:** "Hjälstaviken utanför Enköping, för den musikaliska mystiken med nattsångarna, näktergalen och rördrommen."
- **Bästa skådning:** "Att strosa i skogen och emellanåt låta sig "förstubbas", det vill säga att sitta på en stubbe och inväntar fåglarna. Sitta där så länge att man upphör att existera, så fåglarna kommer till mig i stället för att jag ska söka upp dem."

De ruggar, de är spetsvingade, de är tropikflyttare.

– Den intelligentaste fågeln, som det finns så mycket folktro och skrock kring. Nästan alla andra kråkfåglar söker sig till människan på olika sätt men korpen ser du aldrig i en trädgård, den hör ödemarken till. Men något man inte får glömma är att det också är en väldigt lekfull och uppfinningsrik fågel när man ser den tidigt på våren utföra parningsakrobatik med halvrollar och fridyk.

TOMAS TACKADE UTAN betänketid nej till att skriva filmmanus, när han blev tillfrågad av Jens Assur, som nu står för manus och regi när *Korparna* spelas in på Bjärehalvön i Skåne. Men han är mycket nyfiken på att se hur Assur visuellt tolkar boken.

En nyckelsen, som säkert många som läst boken ser fram emot, är det actionladdade mötet med rördrommen, när Klas lockat med tjejen han är kär i att följa med och lyssna på nattsångare och de går allt längre och längre in i vassen.

– Det är något paradiskt över den miljön i försommarnatten. Det är också en fågel som inte många har sett men som hörs flera kilometer med sitt spöklika bölande.

– Om nu rördrommen kommer med, vilket Jens sagt, och får det utrymme den har i boken, då blir

det ett pionjärbete – att ge rördrommen en så pass stor filmroll i en svensk spelfilm.

Att regissera fåglar är förstås inte det lättaste. Delvis kommer tama fåglar att användas i filmen, berättar Tomas, men det blir också en hel del digitala animationer.

Fåglarna representerar något ursprungligt när det gäller livet på jorden. De har funnits i 200 miljoner år, alltså tusen gånger så lång tid som människan, och står för en kontinuitet. Kanske är det en del av förklaringen att Tomas blir lugn i fåglarnas sällskap, funderar han.

– Det ursprungliga i mig själv kom tillbaka med fåglarnas hjälp.

Tomas lockades också av den ålderdomliga terminologin som används när man beskriver fåglar.

– De ruggar, de är spetsvingade, de är tropikflyttare.

Han låter lyrisk. Ger fler exempel på fantasiegående ord: vingspegel, handpenna, blinkhinna.

Unergump, skuggsång, höststräck. Även artnamnen fascinerade: ängspioplärkan, nattsjärnan, sommargyllingen. För att inte tala om den småfläckiga sumphönan. "Någon storfläckig finns inte".

– Man kan tro att en poet har varit inblandad i namngivningen. Det är väldigt rytmiskt.

TOMAS BANNERHED BLEV snabbt intresserad av att läsa litterära fågelskildringar, som vi har en väldigt rik skatt av i Sverige. Det blev Gunnar Brusewitz, Björn von Rosen, Erik Rosenberg och Sven Rosendahl.

– Jag kände att det var ett språk och en värld som talade till mig. Däremot har jag inte varit så intresserad av fåglarna mer biologiskt eller räknat arter.

I fågeldagboken *I starens tid*, som Tomas Bannerhed skrivit i samarbete med fågelfotografen Brutus Östling, får vi ta del av hans förundran över fåglarnas magiska värld – som hur gökungen vet att den är en gök, när den vuxit upp i en annan arts bo. Hur hackspetten kommit på att hacka ut en bokammare inuti ett träd, när det finns så många andra håligheter i naturen. Att lövsångaren, som är så liten, flyger 800 mil ner till tropiska Afrika. Mitt i natten. Ofta ensam. Och: Hur vet den att den ska dit överhuvudtaget?

– Det är fascinerande med sånt som inte ens forskningen har något svar på.

Det är fint att ha ett intresse där man känner att man hela tiden kan förkovra sig, tycker Tomas.

– Man åker ut i naturen med sinnena skärpta och vet inte vad som kommer att möta en. Fåglarna ger mig ett närvarande i nuet på riktigt, något oförutsägbart och gåtfullt, oavsett om det är en hackspett eller en felflugan raritet. 4

Letar du efter en udda men uppskattad present?

Bli fadder till en **SMÅTÄRNA!**

Ottenby fågelstation
www.ottenby.se

Kamakura
Nature Optics

EDV-65
20-45x zoomokular

EDV-81
25-55x zoomokular

Se paketerbjudande hos din kamakura-handlare!

Generalagent: Molfo AB molfo.se kamakura.se info@molfo.se

Kamakura **LOTUS** **ZEISS** **FLM** **EDDYCAM**
CULLMANN **ewo-maine** **Tokina** **MENTER** **MAS**

DBA VHD

opticron

För demonstration kontakta din lokala auktoriserade Opticron återförsäljare

Götaplatsens, Göteborg, 031-184000

AB Elof Ericsons Foto, Mölndal, 031-878700

Scandinavian Photo, Malmö, 040-170200

Naturbokhandeln, Mörbylånga, 0485-44440

Digitaltvetxpertern, Säro, 0300-660095

Astro Sweden, Skara, 0511-798102

Gunnar Olssons Foto AB, Stockholm, 08-55606050

Getteröbutiken, Varberg, 0340-87510

Den nya DBA VHD tar Opticrons designfilosofi, "mindre, lättare, ljusare, skarpare", till en ny nivå. Det helt nya VHD optiska systemet erbjuder klarare och skarpare bilder jämfört med sin föregångare, i ett liknande kompakt och lättviktigt paket. DBA VHD kommer i 8x42 och 10x42 med priser som startar från endast 7850 kronor.

NY MODELL

Unit 21, Titan Court, Laporte Way, Luton LU4 8EF, UK. Tel: +44 1582 726522. Vi har svensktalande personal. Web: www.opticron.se
För service frågor var snäll och kontakta oss direct på service@opticron.co.uk